

SMERNICE ZA PRIMENU KODEKSA NOVINARA SRBIJE U ONLAJN OKRUŽENJU

Republika Srbija

Ministarstvo kulture i informisanja

Izrada smernica sufinansirana je iz budžeta
Ministarstva kulture i informisanja Republike Srbije.

Stavovi izneti u podržanom medijskom projektu nužno
ne izražavaju stavove organa koji je dodelio sredstva

SMERNICE ZA PRIMENU KODEKSA NOVINARA SRBIJE
U ONLAJN OKRUŽENJU

2016.

Izdavač:

**SAVET
ZA ŠTAMPU**

Brzo, besplatno, pravično.

Savet za štampu
Francuska 5/7
11000 Beograd
www.savetzastampu.rs

Tiraž
500 primeraka

Štampa
DIA-ART

SMERNICE ZA PRIMENU KODEKSA NOVINARA SRBIJE U ONLAJN OKRUŽENJU

Sloboda izražavanja, kao sloboda da se govorom, pisanjem, slikom ili na drugi način traže, primaju i šire informacije i ideje, predstavlja temeljnu vrednost koju treba štiti i razvijati. Pravo na slobodu izražavanja nije apsolutno pravo i može se ograničiti ako je to neophodno u demokratskom društvu a radi zaštite osnovnih vrednosti tog društva. Kako su osnivanje i rad medija - shodno Ustavu - slobodni, nameće se potreba da struka propiše sopstvena pravila čiji je cilj dostizanje najviših mogućih etičkih standarda u novinarskoj profesiji. Prvi korak u ostvarivanju tog cilja bilo je donošenje Kodeksa novinara Srbije 2006. godine.

Razvoj novih kanala komunikacije u velikoj meri je promenio tradicionalni jednosmerni sistem plasiranja informacija pomoću medija, kao i samu organizaciju medija, te postavio brojne izazove u pogledu tretiranja određenih situacija. Iako je Kodeks novinara Srbije podjednako primenljiv na sve medije, bez obzira na način njihovog plasiranja, neophodno je dati odgovarajuće tumačenje i smernice radi uspešne i pravilne primene profesionalnih standarda i u onlajn okruženju. Ovaj dokument je prevashodno namenjen novinarima i medijima koji su dostupni onlajn, ali je primenljiv i na druge forme izražavanja na internetu, gde se na različitim platformama plasiraju urednički oblikovani medijski sadržaji. Cilj je da se razjasne brojne nedoumice koje se odnose na primenu standarda dužne novinarske pažnje, odnosa prema izvorima informacija, načina na koji se prenose medijski sadržaji, poštovanja privatnosti, poštovanja autorstva i na druga važna pitanja uređena Kodeksom.

Dokument je podeljen na poglavlja koja prate strukturu Kodeksa novinara Srbije. Primenjivaće se na medije i kanale komunikacije u odnosu na koje Savet za štampu u skladu sa svojim Statutom ima nadležnost, ali i na druge subjekte koji se bave novinarstvom u najširem smislu, a koji su spremni da prihvate nadležnost Saveta za štampu.

I ISTINITOST IZVEŠTAVANJA

Osnovna uloga medija kao organizovanih entiteta koji plasiraju medijske sadržaje jeste da pomoću video zapisa, fotografije, zvuka i teksta prenose urednički oblikovane informacije, ideje i mišljenja, kao i druge sadržaje namenjene javnoj distribuciji i neodređenom broju korisnika. Takve informacije se plasiraju na način da se pravila novinarske profesije primenjuju uz puno poštovanje prava građana da budu istinito, potpuno i blagovremeno informisani o pitanjima od javnog značaja.

Sa obavezom poštovanja prava građana da budu istinito informisani o temama od značaja za javnost u onlajn okruženju, nespojivo je:

- **Fabrikovanje digitalnih tragova.** Nije dozvoljeno objavljivanje izmišljene komunikacije, kao ni izmena (i potonje objavljivanje) komunikacije koja je takva da promeni njeno izvorno značenje, kontekst, smisao i prikaz (na primer: tendenciozno skraćivanje tekstova, kropovanje fotografija, montaža video zapisa i sl.), kao i druga izmena komunikacije bez dozvole učesnika u toj komunikaciji (pomoću elektronske pošte, SMS-a, platformi za komunikaciju ili drugih kanala komunikacije).
- **Naknadna izmena sadržaja već objavljenog materijala.** Izmjena objavljenog sadržaja je prihvatljiva isključivo uz obaveznu naznaku karaktera, uzroka i vremena izmena.
- **Antidatiranje i naknadna izmena vremena objave sadržaja (backdate)** nije dozvoljeno.

II NEZAVISNOST OD PRITISAKA

Polazeći od ustavne i zakonske zabrane cenzure u Republici Srbiji i garantovanog prava građana da istinito, potpuno i blagovremeno budu informisani o pitanjima od javnog značaja, novinar treba da se suprotstavi svakom pritisku na slobodno obavljanje profesije, bez obzira na sredstva kojima plasira informacije.

Svaki novinar, pa i onaj koji informacije plasira koristeći onlajn kanale komunikacije, u potpunosti je dužan da primenjuje Poglavlje II Kodeksa, a naročito da:

- Naslov i promotivna informacija o tekstu koji sadrže upućivanje na taj tekst ne smeju da dovode u zabludu čitaoce u pogledu sadržaja teksta.

III SPREČAVANJE KORUPCIJE I SUKOBA INTERESA

Novinar radi u interesu javnosti, pa je stoga nespojivo s novinarskom profesijom primanje ili zahtevanje materijalne ili neke druge koristi za prikupljanje, objavljivanje, odlaganje ili sprečavanje prikupljanja ili objavljivanja informacija u onlajn okruženju. U tom pogledu ove smernice reafirmišu obavezu poštovanja Poglavlja III Kodeksa.

IV ODGOVORNOST NOVINARA

Poglavlje IV Kodeksa u potpunosti se primenjuje i u onlajn okruženju. Pored postojećih, u onlajn okruženju primenjuju se i sledeća pravila:

- **Zajednička pravila za ispravku i odgovor na informaciju.** Ispravka i odgovor na informaciju se objavljuju na način na koji je objavljen i originalni sadržaj u smislu pozicioniranja, vidljivosti i pristupa sadržaja korisnicima. Medij odgovor na informaciju objavljuje ukoliko se njime negira ili demantuje podatak objavljen u tekstu. Ispravka i odgovor na informaciju obavezno sadrže upućivanje na originalni sadržaj. Ako je originalni sadržaj objavljen u više izdanja, odnosno pomoću više kanala komunikacije (štampa, veb sajt, društvene mreže itd.), onlajn medij ili onlajn izdanje ispravku ili odgovor, odnosno informaciju o njima u slučaju društvenih mreža, objavljuje na svakom od inicijalnih izdanja, tj. kanala komunikacije. Ispravka i odgovor

na informaciju se objavljuju bez odlaganja, što konkretno podrazumeva da između vremena prijema ispravke ili odgovora na informaciju i njihovog objavljivanja treba da protekne onoliko vremena koliko je uredniku neophodno da ih pregleda i proverí da li ispunjavaju zakonske uslove.

- **Način objavljivanja odgovora na informaciju (demantija) pomoću onlajn medija i onlajn izdanja.** Preporučuje se da se odgovor na informaciju objavi kao posebna vest, i to tako što će se naznačiti na sledeći način: *Odgovor na informaciju (ili Demanti) povodom teksta _____ (naziv teksta) objavljenog dana __.__.__ (dan mesec i godina), zajedno sa linkovanjem na tekst povodom koga je poslat odgovor na informaciju.*
- **Način objavljivanja ispravke informacije.** Preporučuje se da ispravka informacije bude objavljena kao posebna vest s jasnom naznakom: *“ISPRAVKA informacije objavljene dana __.__.__. U tekstu: _____ (naziv teksta)”*, koja će, pored linkovanja na tekst koji je ispravljen, imati i tekstualno obaveštenje o tome koja je informacija iz tog teksta neistinita, nepotpuna ili netačno prenetá.
- **Način označavanja izmena materijalnih činjenica.** Ako onlajn medij i onlajn izdanje izmeni materijalne činjenice u objavljenom tekstu, mora to jasno naznačiti. Preporuka je da se to čini na sledeći način: *NAPOMENA: Autor _____ (ime autora) je dana __.__.__ u __.__. (datum i vreme izvršene izmene), u tekstu _____ (naziv teksta) izvršio sledeće izmene: _____ (opisati izmene)*, s tim da napomena mora da sadrži i tekstualno objašnjenje razloga zbog kojih su izmene izvršene. Napomena o izmenama materijalnih činjenica objavljuje se ispod ili iznad teksta koji je izmenjen.
- **Povlačenje sadržaja.** Onlajn medij i onlajn izdanje može da odluči da u potpunosti ukloni medijski sadržaj, s tim što je u tom slučaju dužan da na adresi na kojoj se nalazio taj sadržaj objavi obaveštenje da je odlukom urednika povučen, da navede razlog povlačenja i osnovne podatke o vesti koja je

povučena (naslov, datum i vreme objavljivanja, ime autora, datum i vreme povlačenja). Povučeni sadržaj se čuva u arhivi medija u skladu s njegovim internim pravilima.

- **Dostupnost informacija o izmenama objavljenog medijskog sadržaja.** Preporučuje se onlajn medijima i onlajn izdanjima da svaku izmenu objavljenog sadržaja i zadiranje u njegov integritet sačuvaju i učine dostupnim korisnicima, u zavisnosti od tehničkih mogućnosti platforme na kojoj je sadržaj objavljen.
- **Prikriveno oglašavanje.** Svaki oblik komercijalnog oglašavanja i političke propagande mora jasno biti razdvojen od novinarskog i korisnički stvorenog sadržaja. Prilikom razdvajanja mora se voditi računa o nivou medijske i digitalne pismenosti korisnika. Promotivni sadržaji se označavaju korišćenjem oznake prepoznatljivosti u skladu s propisima i samoregulatornim instrumentima koji uređuju oglašavanje (Na primer: “plaćeni prostor”, “oglasna poruka”, “promotivni sadržaj”, “advertorijal” i sl.).
- **Korisnički stvoren sadržaj (User Generated Content).** Sadržaj koji stvaraju sami korisnici (komentari), a koji se objavljuje na kanalima komunikacije onlajn medija i onlajn izdanja, takođe je predmet brižljive procene medija, a u zavisnosti od sistema moderacije koji konkretni onlajn medij ili onlajn izdanje primenjuje. Preporučuje se onlajn medijima i onlajn izdanjima, bez obzira na vrstu moderacije koju koriste, da izrade pravila objavljivanja korisnički stvorenog sadržaja, u kojima će jasno navesti koje vrste sadržaja (ponašanja) na svojim kanalima komunikacije ne dozvoljavaju i objasniti kako im funkcioniše sistem moderacije. Preporučuje se onlajn medijima i onlajn izdanjima da, u skladu sa svojim tehničkim mogućnostima, razviju sistem obaveštavanja korisnika o tome zašto određeni korisnički sadržaj nije objavljen (prethodna moderacija), odnosno zašto je određeni korisnički sadržaj uklonjen (naknadna moderacija).

- **Prethodna moderacija.** Onlajn medij i onlajn izdanje koji koriste prethodnu moderaciju dužni su da pre objavljivanja brižljivo sagledaju da li je određeni korisnički sadržaj dozvoljen. Korisnički sadržaj koji onlajn medij odluči da objavi potpada pod uredničku odgovornost medija.
- **Naknadna (ex post) moderacija.** Onlajn medij i onlajn izdanje koji koriste naknadnu (ex post) moderaciju dužni su da uklone korisnički sadržaj koji su objavili ako je nedozvoljen. Uklanjanje sadržaja se obavlja nakon saznanja da je sadržaj nedozvoljen, odnosno posle obaveštenja treće osobe. Ako nakon obaveštenja onlajn medij i onlajn izdanje nisu uklonili korisnički stvoren sadržaj, u roku primerenom da se sadržaj pregleda i oceni njegova nedozvoljenost, za takav sadržaj, u smislu Kodeksa i ovih smernica, smatraće se da potpada pod uredničku odgovornost medija. Ovim se ni na koji način ne utiče na odgovornost za štetu nastalu objavljivanjem korisnički generisanog sadržaja.
- **Postupanje sa informacijama koje se objavljuju uz medijski sadržaj (meta-podaci).** Preporučuje se onlajn mediju i onlajn izdanju da za svaki sadržaj koji se objavljuje poseduje najmanje sledeće meta-podatke: naslov, datum i vreme objavljivanja, naznačenje imena i prezimena ili pseudonima autora, naznačenje izvora, format koji se objavljuje (tekst, slika, audio, video itd.), veličina, upućivanje na ostale sadržaje koji su sastavni deo sadržaja
- **Čuvanje arhive onlajn medija i onlajn izdanja.** Preporučuje se onlajn medijima da svoju arhivu čuvaju najmanje 10 godina.

V NOVINARSKA PAŽNJA

U onlajn okruženju će se standard dužne novinarske pažnje, pored pravila iz Kodeksa, primenjivati i u skladu sa sledećim pravilima:

- **Informacije prikupljene sa društvenih mreža i drugih digitalnih platformi pre objavljivanja treba tretirati kao i bilo koji drugi izvor informacija.** U njihovoj obradi novinar treba da postupa u skladu sa standardom dužne novinarske pažnje. Ovakve informacije, ako su objavljene, takođe će se smatrati uređivački oblikovanim sadržajem i medij se ne može osloboditi odgovornosti braneći se time da je informacija prenet sa društvene mreže ili druge platforme.
- **Sadržaj objavljen na onlajn kanalima komunikacije medija.** Sadržaj objavljen na onlajn kanalima komunikacije koje mediji koriste u promociji sadržaja i informisanju javnosti smatraju se uređivački oblikovanim sadržajem.
- **Informacije koje su prikupljene sa društvenih mreža obrađuju se u skladu s pravilima novinarske profesije.** Nije dozvoljena obrada informacije koja se preuzima sa društvenih mreža i drugih platformi na način da se promeni njeno izvorno značenje, kontekst, smisao i prikaz.
- **Uputstvo za objavljivanje u potpunosti neverifikovanih informacija.** Ako se novinar nalazi u situaciji da je neophodno da koristi neverifikovani sadržaj sa društvenih mreža i uopšte interneta, preporučuje se da objavi i uputstvo koje objašnjava odakle informacija dolazi, kao i razloge zbog kojih bi takva informacija mogla da bude nepouzdana.

VI ODNOS PREMA IZVORIMA INFORMISANJA

Pored pravila iz Kodeksa koja uređuju odnos prema izvorima informisanja, u onlajn okruženju primenjuju se i sledeća pravila:

- **Obaveza identifikacije novinara i zabrana zloupotrebe nedostatka digitalne pismenosti.** Prilikom prikupljanja informacija preko digitalnih platformi tokom komunikacije sa izvorom informacija, novinar uvek mora da naglasi da u toj konkretnoj komunikaciji učestvuje u svojstvu novinara. S novinarskom profesijom je nespojiva svesna ili nehatna zloupotreba nedostatka digitalne pismenosti sagovornika koji predstavlja izvor informacije.
- **Provera izvora sa interneta i društvenih mreža.** Novinari uvek treba, pre objavljivanja informacije do koje su došli od izvora sa društvenih mreža i interneta, da provere profil izvora i da jasno utvrde da je izvor zaista ona osoba za koju se predstavlja.
- **Obaveza pribavljanja prethodne saglasnosti prilikom prenošenja objava sa društvenih mreža ili drugih platformi.** Prilikom preuzimanja informacije koju je na društvenim mrežama i drugim digitalnim platformama objavio pojedinac koji nije javna ličnost, novinar je u obavezi da pribavi njegovu/njenu prethodnu saglasnost, osim ako je objavljivanje od interesa za javnost i u vezi sa temom o kojoj se javnost izveštava.
- **Nepoštovanje tajnosti komunikacije.** Novinar je dužan da pri objavljivanju tuđe prepiske vodi računa o tajnosti komunikacije. Sadržina komunikacije se može objaviti samo uz pristanak svih osoba koje učestvuju u komunikaciji, osim ako interes javnosti da sazna sadržinu komunikacije preteže nad potrebom zaštite njihove tajnosti. U tom slučaju, obavezno je učiniti neprepoznatljivim lične podatke, kao i meta podatke (podatke o komunikaciji koji ne čine sadržinu komunikacije, npr., datum slanja elektronske poruke, datum prijema, IP adresa i sl.), osim ako je njihovo objavljivanje od interesa za

javnost i u vezi s temom o kojoj se javnost izveštava.

- **Objave javnih funkcionera i javnih ličnosti.** Ako je informaciju na društvenim mrežama i drugim digitalnim platformama objavila osoba koja je funkcioner, odnosno javna ličnost, taj sadržaj treba tretirati kao njenu izjavu, uz obavezno navođenje funkcije, odnosno položaja na kome je ta osoba, kao i kanala s kojeg je preuzeta informacija. I u tom slučaju novinar i medij su dužni da provere autentičnost izvora.
- **Prenošenje agencijskih sadržaja.** Kod prenošenja agencijskih sadržaja novinar je u obavezi da naznači da je njihov izvor agencija, a dužan je da navede i sekundarne izvore ukoliko postoje.
- **Obaveza navođenja izvora informacije.** Onlajn medij i onlajn izdanje su dužni da navedu izvor informacije po pravilu na njenom početku, uz upućivanje na taj izvor, odnosno naznačavanje internetske stranice sa koje je informacija preuzeta. Preporučuje se linkovanje na internetsku stranicu sa koje je informacija preuzeta.

VII POŠTOVANJE PRIVATNOSTI

Pored pravila Kodeksa koja se odnose na poštovanje privatnosti, u onlajn okruženju se primenjuju i sledeća pravila:

- **Tretman privatnih zapisa i fotografija objavljenih na društvenim mrežama i platformama.** Privatni podaci i zapisi, uključujući tu i privatne fotografije, video i druge zapise koje je privatna osoba objavila na društvenoj mreži ili drugoj platformi moguće je objavljivati samo uz prethodnu saglasnost te osobe, osim u slučajevima kada interes javnosti preteže nad pravom na privatnost, i to u meri u kojoj je to neophodno da se ostvari svrha izveštavanja.
- **Privatni podaci i zapisi namenjeni objavljivanju.** Privatni podaci i zapisi mogu se objavljivati bez prethodne saglasnosti

osobe na koje se ti podaci odnose ako je ta osoba takve podatke namenila javnosti, odnosno dostavila mediju radi objavljivanja, (na primer, korišćenjem heš tagova i drugih sličnih načina koji za cilj imaju prenošenje takvih podataka).

- **Privatni podaci i zapisi u okviru komunikacije namenjene široj javnosti.** Sadržaji koje objavljuju privatne osobe u okviru komunikacije namenjene široj javnosti mogu se objavljivati bez pristanka osobe na koju se taj zapis odnosi.
- **Privatni podaci i zapisi koji sadrže privatne podatke i zapise drugih osoba.** Ako se u okviru privatnih podataka i zapisa jedne osobe pominju ili nalaze privatni podaci ili zapisi drugih osoba (na primer, tagovi na društvenim mrežama), novinar i medij su dužni da takve osobe učine neprepoznatljivim, osim u slučaju da i za te osobe interes javnosti preteže nad pravom na privatnost.
- **Pravo na zaborav.** Urednik onlajn medija i onlajn izdanja može da odluči da ukloni sadržaj ili podatke o ličnosti u okviru sadržaja po zahtevu osobe čija su lična prava ugrožena ukoliko objavljivanje podataka o ličnosti ne predstavlja javni interes ili ako iz bilo kog razloga pravo javnosti da bude informisana o pitanjima od javnog značaja ne preteže nad zaštitom prava na privatnost.
- **Prikupljanje podataka o ličnosti od čitalaca i/ili registrovanih korisnika.** Onlajn mediji i onlajn izdanja su dužni da u potpunosti postupaju u skladu sa propisima koji uređuju zaštitu podataka o ličnosti, a naročito su dužni da čitaocima/registrovane korisnike obaveste o svrsi prikupljanja podataka o ličnosti i načinu korišćenja tih podataka, kao i da od čitalaca/korisnika pribave saglasnost za takvu vrstu korišćenja podataka o ličnosti. Onlajn mediji i onlajn izdanja će se uzdržavati od prikupljanja podataka o ličnosti koji nisu u srazmeri sa svrhom prikupljanja. Preporučuje se onlajn medijima i onlajn izdanjima da izrade svoja pravila kojima će urediti sva bitna pitanja od značaja za prikupljanje podataka o ličnosti.

VIII KORIŠĆENJE ČASNIH SREDSTAVA

Poglavlje VIII Kodeksa se u potpunosti primenjuje i na onlajn okruženje.

IX POŠTOVANJE AUTORSTVA

Polazeći od osnovnog principa da bi mediji i novinari trebalo da poštuju autore medijskih sadržaja i da te sadržaje koriste na način koji i sami očekuju od drugih za svoje sadržaje, uključujući i poštovanje za sopstveni rad,, u onlajn okruženju se primenjuju sledeća pravila poštovanja autorstva:

- **Prethodna saglasnost nosioca autorskog prava ili samog autora.** Prilikom objavljivanja tuđeg medijskog materijala – uključujući, ali se ne ograničavajući na novinarske tekstove, fotografije i video zapise – medij i novinar koji želi da objavi takve informacije po pravilu je dužan da pribavi prethodnu saglasnost nosioca autorskog prava ili samog autora. Preporučuje se mediju da o zahtevu za davanje saglasnosti i samoj saglasnosti obezbedi pisani trag.
- **Obavezno naznačenje autora.** Prilikom preuzimanja sadržaja od drugih medija (uključujući i agencije), pod uslovom da postoji saglasnost medija kao nosioca (imovinskog) autorskog prava, treba imati u vidu da ti mediji često nisu i autori takvih sadržaja, pa je neophodno, pored naznačenja medija kao izvora, naznačiti i samog autora i ispoštovati druge izvore i zahteve koji se odnose na moralni aspekt iskorišćavanja autorskog dela.
- **Slučaj nepoznatog autora.** Ako autor medijskog sadržaja nije poznat ili je do njega nemoguće doći, preporučuje se mediju da se uzdrži od objavljivanja tog sadržaja ili da u tom slučaju koristi druge slične sadržaje koji predstavljaju javno dobro (public domain), ili se mogu po drugom osnovu slobod-

no koristiti (poput režima *Creative Commons*¹). U slučaju dela koja su u režimu slobodnog korišćenja (*Creative Commons*), neophodno je proveriti za svako pojedinačno delo koji je nivo ovlašćenja (atribucije) za korišćenje određenog dela omogućen.

- **Integritet preuzetog sadržaja.** Autor je shodno važećim propisima ovlašćen da štiti integritet svog dela. Novinar i medij bi trebalo uvek da imaju u vidu da je obim iskorišćavanja datog dela određen saglasnošću autora ili nosioca autorskog prava. Po pravilu bi trebalo da se uzdržavaju od bilo kakve intervencije u preuzetom medijskom sadržaju koja je u suprotnosti sa datom saglasnošću. Naročito treba biti oprezan kod intervencija poput skraćivanja, kropovanja i sličnih izmena kojima može da se naruši integritet dela, a samim tim i moralna prava autora.
- **Pravila korišćenja medijskih sadržaja.** Preporučuje se medijima da izrade sopstvena pravila u kojima će navesti način i obim korišćenja svojih medijskih sadržaja. Ova pravila najčešće sadrže: način naznačenja izvora odakle je sadržaj prenet (po pravilu, linkovanje i naznačenje naziva medija i njegove internetske stranice), format u kome se takvi sadržaji prenose, naznaku o tome da li se mogu prenositi celokupni sadržaji ili njihovi delovi, eventualnu naknadu za prenošenje sadržaja i pravila o višestrukome prenosu sadržaja. Ako su novinari i mediji konsultovali i poštovali ta pravila korišćenja, smatraće se da su pribavili prethodnu saglasnost za objavljivanje. I u tom slučaju se mora voditi računa o moralnim pravima autora.
- **Ograničenje autorskog prava u svrhe karikature ili parodije.** Parodija i karikatura predstavljaju osnov slobodnog izražavanja na internetu. Važeći propisi takođe dozvoljavaju slobodnu preradu autorskog dela za svrhe karikature ili parodije. U tom slučaju neophodno je da karikaturni prikaz ne stvara zabunu u pogledu izvora dela, odnosno u prikazu karikature treba da bude jasno da je izvor dela nečije tuđe autorsko delo.

1 <http://creativecommons.org.rs/>

- **Pravo citiranja.** Kratki odlomci objavljenog autorskog dela mogu se slobodno objavljivati ako su integrisani u originalno delo, uz jasnu naznaku da se radi o citatu, kao i naznaku medija koji je objavio autorsko delo (po pravilu, linkovanjem na konkretno autorsko delo, naznakom imena medija i njegove internetske stranice) i autora dela koje se citira.
- **Objavljivanje primeraka objavljenih autorskih dela koja se javljaju kao sastavni deo tekućeg događaja.** U okviru izveštavanja javnosti o tekućem događaju, u obimu koji odgovara svrsi i načinu izveštavanja o tekućem događaju, dozvoljeno je bez dozvole autora i bez plaćanja autorske naknade objavljivanje autorskih dela koja su sastavni deo tekućeg događaja o kome se izveštava.. Ovo ograničenje odnosi se, po pravilu, samo na situaciju kada se autorsko delo uzgredno nađe u medijskom izveštaju u kontekstu izveštavanja, na primer, u medijskom izveštaju o požaru kada se u kadru nađe logo neke kompanije, ili kada se javnost izveštava o izložbi umetničke fotografije. I u ovoj situaciji treba obavezno naznačiti autora i poštovati druga moralna prava autora.
- **Slobodno korišćenje dnevnih informacija i vesti koje imaju prirodu novinskog izveštaja.** Faktografski izveštaji kojima se javnost informiše o dnevnim događajima ne podležu obavezi pribavljanja prethodne saglasnosti i plaćanja autorske naknade. U objavljivanju ovakvih izveštaja treba praviti jasnu razliku između dnevnih faktografskih izveštaja (na koje se ovaj izuzetak odnosi) i drugih tekstova (koji ne potpadaju pod ograničenje autorskog prava). Na primer, izveštaj o poseti visokog stranog zvaničnika koji prenosi samo činjenice (kad je doputovao, s kim treba da se sastane, koja je svrha posete i sl.) može se slobodno prenositi, dok analitički prikaz posete stranog zvaničnika ne potpada pod ovaj izuzetak (za njegovo prenošenje je neophodno tražiti saglasnost medija ili konsultovanje Pravila korišćenja medijskih sadržaja, ako ih konkretni medij ima). U primeni ovog izuzetka takođe treba obavezno naznačiti autora i poštovati druga moralna prava autora.

- **Korišćenje kratkih izvoda ili sažetaka iz novinskih i drugih sličnih članaka u pregledima vesti.** Onlajn pregledi štampe (njuz agregatori) mogu da koriste kratke izvode ili sažetke iz medijskih sadržaja bez prethodne saglasnosti i plaćanja autorske naknade, a uz poštovanje moralnih prava (naročito naznačavanje medija koji je objavio informaciju, njegove internetske stranice i direktno linkovanje na vest). Preporuka je da pre objave određenih izvoda iz drugih medija njuz agregatori konsultuju pravila korišćenja medijskih sadržaja određenog medija, kao i da ne objavljuju cele tekstove, već zaista kratke izvode ili sažetke.

X ZAŠTITA NOVINARA

Poglavlje X Kodeksa se u potpunosti primenjuje i na onlajn okruženje.